

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

§. II. Solutiones, quas Fogarinus nostris argumentis exhibet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

§. II.

Solutiones, quas Fogarinus nostris argumentis exhibet.

S U M M A R I U M.

Qualiter intelligendum, quod nequeat dari certitudo honestatis formalis actus sine materiali honestate, num. 188. 189. 190. 191. 192.

Solutio Fogarini ad argumentum ex Imm. Conceptione, a n. 193. ad 196.

Ejus contradictio, n. 197.

Qualiter bonitas actus pendeat a bonitate objecti, n. 198.

Et si questio de Conceptione sit speculativa, potest reduci ad moralem, n. 199.

Fogarinus consentit nobiscum, n. 200.

Ostendo, n. 201.

Objectum actus formaliter honesti, stante dubio de honestate objectiva, non est objectum ut antea, sed ut novis affectum circumstantiis, ibid.

Solutiones Fogarini ad argumentum ex Immac.

Conceptione non sunt ad rem, n. 202.

Sicut immunitas Deipare ab omni labe, etsi non sit certa, actus tamen habens eam pro objecto est certo formaliter honestus; ita in aliis casibus, n. 203.

Inductio plurium actuum, qui sunt certo formaliter honesti, esto eorum objectum non sit certum, n. 204.

Materialis honestas non pendet a mea cognitione, pendet formalis, n. 205.

Certitudini formali non correspondet necessario certitudo objectiva nisi objectum est in mente, n. 206.

Si implicat honestas formalis in actu sine honestate in objecto, implicabit quoque malitia formalis in actu sine materiali in objecto, num. 207.

UT verò ad oculum pateat, quòd Fogarinus tandem in nostram iocentiam veniat, quam tamen negasse visus est, audiendus est, quid nostris argumentis respondeat.

Opponit sibi 1. Certitudo honestatis distinguitur à Theologis in formalem, & objectivam: ergo dari potest certitudo formalis sine objectiva. Respondet, concessio antecedenti, negando consequentiam; ut enim distinguantur, non est necesse, ut sint mutuo separabiles, ita ut dari possit certitudo formalis sine objectiva, & objectiva sine formali; sed satis ut dari possit certitudo objectiva sine formali, non econtra formalis sine objectiva: eo modo, quo anima distingui-

probabilitas, sicut tenuis prudentia non est prudentia, ut dixi d. 18. Adde paritatem albedinis esse extra rem; albedo enim, etsi in uno gradu, est vera albedo; non enim essentia albedinis, sed quantitas albedinis componitur ex gradibus: econtra probabilitas conflatur vel ex pluribus rationibus, vel ex una æquivalente pluribus; quæ rationes simul sumptæ, si non constituent motum certo solidum, & prudens tum absolute, tum respectivè, non dabunt opinionari necessariam probabilitatem.

N. 186. Fogar. M. Bar. Ad Epiphonema, quod Fogarinus trahit ex M. Baro, nempe ignorantie prodigium esse, dari certitudinem, cui nulla respondeat objectiva; respondeo 1. quærendo, an omne, quod moraliter certum apparet, sit in re certum; ita ut certitudini formali morali respondeat certitudo objectiva? Si affirmat, contra est; nam mihi ex. gr. moraliter certum est, quòd hic homo sit filius Petri; quòd sit ejus hæres; quòd sit reus; quòd sit baptizatus, aut ordinatus; & tamen hæc omnia possunt esse in re falsa: ergo potest aliquid videri moraliter certum, quin à parte rei detur certitudo in objecto asserito. Si negat; ergo non est ignorantie prodigium, quin est vera sapientia asserere, quòd non omni certitudini formali correspondeat certitudo objectiva, seu in re.

N. 187. Respondeo 2. omni certitudini formali respondere certitudinem objectivam, sive in esse rei, sive in esse objecti; id est, sive à parte rei existentem, sive à me conceptam, ut à parte rei existentem. Hinc si mihi sit moraliter certum hunc hominem esse filium Petri, etsi in re non sit; attamen concipio non solum tamquam verum, sed tamquam certum, quòd sit filius Petri; unde meo actui formali moraliter certo respondet, non quidem certitudo filiationis realis, sed certitudo falso concepta, & apprehensa existere in tali objecto, seu certitudo filiationis hujus hominis respectu Petri. Ecce talis certitudo objectiva non datur à parte rei, sed datur tantum in apprehensione, & adeoque non existit in re, sed in mente; & ea certitudo objectiva existit tantum in esse objecti, non in esse rei, nam in re non est. Plura contra hunc insignem Scotistam dabo disp. 28.

flingitur realiter ab homine, sine quo esse potest; nec tamen homo esse potest sine anima, quia per hanc constituitur: ergo cum honestas formalis actus constituitur per objectivam, implicat, ut detur honestas formalis sine objectiva. Hæc Fogarinus.

N. Sed contra 1. quia Theologi certitudinem honestatis dividunt in duas species, nempe in formalem, & in objectivam; de ratione autem bonæ divisionis est, ut una species non includat aliam: ergo sicut objectiva non includit formalem, ut fatetur Fogarinus; ita nec formalis objectivam.

N. Contra 2. quia concedere volo, quod certitudo honestatis formalis, seu certitudo actus formaliter honesti dari nequeat sine objectivâ honestate, seu sine materiali honestate; atamen satis est, ut hæc honestas materialis, seu objectiva, sive falsò, sive verè existat in re; non autem necesse est, ut verè existat in re, ad hoc ut actus sit formaliter honestus: ergo licet verum sit, quod dari non possit actus certò formaliter honestus sine certâ materiali, seu objectivâ honestate; objectiva, inquam, sive in re, sive in mente; fallum tamen est, quod dari non possit actus certò formaliter honestus sine certâ objectivâ, seu materiali honestate, quæ in re verè existat.

N. Porro dum quærimus, an dari possit certitudo de honestate formalis actus cum incertitudine de honestate objecti ejusdem actus, non quærimus, an dari possit actus sine objecto; hoc enim implicat: sed quærimus, an quis possit esse certus de honestate formalis actus, absque eo quod certus sit de honestate objecti ejusdem actus; objecti, inquam, sumpti in esse rei, seu ut in re existit? Et hoc affirmamus: nullatenus autem queritur, an quis possit esse certus de formalis honestate actus, absque eo quod certus sit de honestate objecti ejusdem actus; objecti, inquam, sumpti in esse objecti, seu ut est in mente? Nam dicimus omni actui formaliter certo respondere objectum certum in esse objecti, quatenus illud proponitur ut certum, etsi in re possit ita non esse. Omnia autem quæ dicit, & respondet Fogarinus, non aliud intendunt, quàm quod cuique actui certò respondeat objectum certum, sive in esse rei, sive in esse objecti; non autem probat, ut probandum esset, quod correspondere debeat objectum certum in re.

N. Opponit sibi 2. num. 34. quod hic actus, *Deipara est sine labe concepta*, est incertò bonus, & honestus, adeo ut qui eum negant bonum, aut dubitant, an sit bonus, dam-

nentur ab Alexand. VII. & tamen ejus objectum est tantum probabiliter honestum: ergo dari potest certitudo de honestate formalis actus cum incertitudine de honestate materiali objecti. Sed contra, inquit Fogarinus; quia si hæc instantia teneret, formalis honestas actus non penderet ab honestate objecti, quod est contra S. Thom. & Scotum, & dari postet certò constitutum sine certo constituyente.

Deinde respondet 1. cum M. Baro d. 2. N. sect. 1. art. 3. §. 2. agi in præsentis de rebus moralibus, non de speculativis, qualis est quæstio, an *Deipara* sit sine labe concepta: ergo exemplum non est ad rem.

Respondet 2. num. 36. cum Bonâ Spejin N. Apologem. retorto pag. 118. n. 27. dicitur: 195. guendo antecedens: Actus iste, *Deipara est sine labe concepta*, est certo bonus, prout ille actus præcisè fertur in illud objectum, ut præcisum ab omni aliâ circumstantiâ, negat; cum enim objectum præcisè sumptum non sit certò honestum, nec actus in illud sic tendens potest esse certò honestus, quia honestas actus pendet ab honestate objecti; & ab eo, quod forsan non est, nequit certo procedere id, quod certò est: prout ille actus tendit in illud objectum talibus circumstantiis affectum, scilicet, *quia juravi, me piam sententiam defensorum, & Ecclesiam ut ut concedat, quod sentiam alterorum, jubet tamen, ut vel doceam, vel loquar cum Doctore Subtili*, concedit antecedens; at hoc modo objectum non minus est certò honestum, quàm actus sit certò honestus, ut testatur (inquit Fogarinus) Caram. n. 84. in Apologem. dicens eam propositionem, *Deipara est sine labe concepta*, pronuntiar sine formidine formalis, *quia juravi piam sententiam*.

Respondet 3. num. 37. quod actus, quo dico, *Deipara est sine labe concepta*, si constituitur 196. deretur præcisè ut representativus sui objecti nudè, & secundum se sumpti, non sit certò honestus; sit autem, si sumatur ut connotans legem non tantum permittentem, sed consulentem ipsum actum, à quâ lege sumitur honestas moralis, & objectiva: & distinguit minorem: objectum dicti actus est probabiliter tantum honestum ut præcisum à lege consulente, concedit; ut connotans legem consulentem talem actum, negat. Ratio est; quia licet non sit metaphysicè verum, nec supernaturaliter certum, quod objectum sit certò honestum, adhuc tamen est certò honestum, quia certò connotat legem saltem consulentem, à quâ sumitur bonitas honestatis. Demum ait, quod talis actus, seu cultus dicitur obje-

objectivè honestus, quia est objectum actus interni voluntatis ipsi imperantis, cui formalem bonitatem honestatis communicat.

N. 197. Sed contra 1. quia evidenter retorqueo: Si enim objectum huius actus, *Deipara est sine labe concepta*, est probabiliter tantum honestum ut præcisum à lege talem cultum consulente; ut autem connotat legem eum cultum consulentem est certò honestum, sequitur 1. quòd licitus erit usus opinionis certò probabilis; actus enim ut connotans opinionem probabilem eum actum consulentem erit certò honestus; ut docent Probabilitatè; hoc autem negatur à Fogarino; ergo sibi contradicit. Sequitur 2. quòd eo ipso quòd objectum sumatur, seu cultus datus *Deiparæ sine labe conceptæ*, ut subsistans legi eum cultum consulenti; sequitur, inquam, quòd objectum non sumatur ut est in re, sed ut est in mente; sumitur enim ut subsistans iudicio reflexo proponenti legem eum cultum consulentem.

N. 198. Fogar. Contra 2. quia jam declaratum est qualiter, & quo sensu formalis bonitas actus pendeat à bonitate objecti. Hoc unice rogo Adversarium, ut mihi dicat, cur actus possit esse vitalis, quin objectum sit vitale; cur possit esse supernaturalis, quin objectum sit supernaturale; cur possit esse accidens, quin objectum sit accidens; cur possit esse verus, etsi eius objectum sit in se falsum; cur autem non possit actus esse certò honestus, quin objectum sit certò honestum. Sicut ergo actus non constituitur in suo esse supernaturali, vitali, accidentali, vero, per objectum supernaturale, vitale, accidentale, verum; ita etiam non necessario constituitur in suo esse honesto per objectum honestum; nec in suo esse certò honesto per objectum certò honestum. Declaret hoc Adversarius.

N. 199. Contra 3. quia, ut alibi offendi, etsi hæc propositio, *Deipara est sine labe concepta*, sit speculativa, attamen non inde inferitur, quòd pertinere non possit ad materiam moralem, & ex eà sequi propositio moralis dicentis tamquam licitum, aut illicitum aliquem actum: ex hoc enim quòd iudico speculativè veram hanc propositionem, *Deipara est sine labe concepta*, honestum iudico colere hanc sine labe conceptionem, & ob illam laudare Deum: ergo ea propositio non est extra rem, sed ad rem. Addo, quòd huic propositioni, *Deipara est sine labe concepta*, contingere potest, quòd aliis contrariis, unis affirmantibus, aliis negantibus, esse de Fide: Sicut autem si aliquam opinionem speculativam inter T. F. controversam

iudico esse de Fide, teneor eam credere; eaque speculativa est objectum propositum à Fidei præcepto, tanquam objectum credendum, & sit objectum praxis; ita in nostro casu, etsi sit speculativa in se, potest tamen esse objectum praxis, seu præcepti fidei obligantis eam credere; ergo ea propositio ex multiplici titulo est ad rem.

Contra 4. quia secunda, & tertia responsio (recidunt enim in idem, ut fatetur Fogarinus num. 37.) vel non tant ad rem, vel si sunt ad rem, dicunt, quòd nos dicimus. Quòd autem dicant, quòd nos dicimus, si sunt ad rem, patet; quia responsio est, quòd iste actus, *Deipara est sine labe concepta*, sit certò honestus, non quatenus præcisè fertur in objectum ut præcisum ab omni alià circumstantià, sed quatenus fertur in objectum ut affectum juramento defendendi piam sententiam, vel saltem hanc non impugnandi; objectum autem ita affectum est certò honestum. Sed hoc ipsum est quòd nos dicimus; dicimus enim actum esse posse certò honestum, quin qui eum actum elicit, sit certus de honestate objecti secundum se: numquam autem dicimus, quin quis sit certus de honestate objecti novis circumstantiis affecti: ergo si responsio est ad rem, dicit quòd nos: ergo Fogarinus immeritò negat posse aliquem esse certum de honestate formali sui actus, quin certus sit de honestate objecti secundum se.

Quòd si dicatur, Fogarinum hoc non negare; sed unice negare, posse aliquem esse certum de honestate formali sui actus, quin certus sit de honestate objecti ejusdem actus; fateor hoc tantum negare; at si hoc tantum negat, eo ipso non opponitur Caramueli, & torrenti Doctorum, & nobis asserentibus posse aliquem esse certum de honestate formali sui actus, quin certus sit, immò sit dubius de honestate objecti secundum se. Quæstio enim est, an aliquis possit esse certus de honestate formali sui actus, stante dubio speculativo de honestate objecti secundum se? Hoc autem asserimus; ita tamen ut objectum actus certò formaliter honesti tunc non sit purum, & nudum objectum ut erat antea, sed sit objectum, ut novis circumstantiis affectum. Explico. Dubito speculativè, an pictura die festo liceat; eo ipso tunc, nisi aliquid aliud accedat, dubito etiam practicè, an liceat electio imperans eam picturam. Accedat præceptum; ecce tunc certus sum de licentià electionis imperantis picturam: hæc autem electio certò formaliter honesta, quatenus imperata, non habet pro objecto picturam secundum se.

N. 200. Fogar.

N. 201. Fogar. Caram.

se, sed picturam ut imperatam. Totum autem hoc, quod electio imperans picturam, quatenus imperata, sit certo honesta; & quod objectum ejus electionis, seu pictura, quatenus praecepta, sit objectum certo honestum; totum, inquam, hoc optimè stat cum hoc asserto, quod quis possit esse certus de formali honestate electionis imperantis picturam, quin certus sit de honestate picturae secundum se: ergo etsi detur, quod quoties aliquis est certus de formali honestate sui actus, sit etiam certus de materiali honestate objecti ejusdem actus, non inde fit, quod quoties quis est certus de formali honestate sui actus, sit quoque certus de materiali honestate objecti ejusdem actus, sumpto objecto secundum se, & ut præciso à novis circumstantiis.

N. 202. Quod verò neutra responsio sit ad rem, (hæc enim erat altera pars disjuncti nostrae replicæ) patet 1. quia hic actus, *Deipara est sine labe concepta*, quem suppono certo honestum, non habet pro objecto juramentum, aut dictamen Ecclesiae permittens, vel consulens, ut quis immunem ab omni labe Conceptionem defendat, & vetans, ne quis tueatur oppositum: etsi enim Ecclesia hoc consulat, aut aliquis ad hoc ipsum juramento obstringere se possit; attamen ille actus non habet hoc pro objecto; immò antequam quis ad hoc ipsum juramento se obstringat, cognoscere debet honestatem actus, ad quem juramento se obstringere intendit; sed ille actus habet pro objecto à se affirmato ipsam *Deiparæ sine labe Conceptionem*: ergo responsio non est ad rem.

N. 203. Patet 2. quia do, quod ille actus habeat pro objecto defensionem piæ sententiæ ut firmatam juramento, & ut ab Ecclesia consultam; adhuc contra est; quia ille actus, *Deipara est sine labe concepta*, est de Fide certo honestus, nec tamen objectum ab eo affirmatum est de Fide certo honestum, etsi eius motivum sit certo honestum: objectum enim ab eo affirmatum est immunitas à labe in *Deiparâ*; quæ immunitas non est certa de Fide, & est quid purè speculativum: ergo etsi detur, quod objectum motivum dicti actus sit certo de Fide honestum, non inde fit, quod sit certo de Fide honestum objectum materiale ab eo actu affirmatum.

N. 204. Patet 3. quia actus, quo quis colit eum, quem invincibiliter putat suum patrem, qui tamen non est; & actus, quo Judex absolvit hominem, quem invincibiliter putat innocentem, qui tamen non est; & actus, quo quis adorat Christum D. in Hostiâ pu-

blico cultui expositâ, & putatâ invincibiliter consecratâ, cum tamen non sit, sunt certo evidenter honesti; & tamen nulli eorum est certum, & evidens ipsum objectum materiale per dictos actus contractatum; nam Petro non est evidens hunc esse suum patrem, etsi illi evidens sit, se rectè operari obediendo ei, quem putat invincibiliter patrem: Judici non est evidens hunc hominem esse innocentem, etsi illi evidens sit se equam dicere sententiam absolvens eum, quem invincibiliter putat innocentem: Fidei non est evidens in Hostiâ publico cultui expositâ latere Christum D. & esse consecratam; etsi illi evidens sit, gerere religiosè eam adorando: ergo nulla prorsus est consequentia à certâ honestate formali actus ad certam honestatem materialem objecti ejusdem actus.

Ratio à priori est; quia materialis honestas actus, & objecti non pendet à nostrâ intentione, sed ab ipso objecto ut est in re; & ideo si putem objectum esse in re honestum, non ideo erit in re honestum; vel si putem esse in re inhonestum, non ideo erit in re inhonestum: e contra si invincibiliter putem actum esse formaliter honestum, aut formaliter inhonestum, actus talis erit: ergo à certâ honestate, aut inhonestate formali actus nulla est prorsus consequentia ad certam materialem honestatem, aut inhonestatem objecti ejusdem actus; nam potest objectum aliter esse in re, ac putatur; actus autem moralis ex fundamento solido conceptus non potest aliter esse moraliter, ac putatur. Addo etiam, quod honestas objectiva, seu materialis ipsius objecti idem est, ac honestas verè existens in ipso objecto: sicut autem essentia objecti in tuo esse materiali non pendet à meâ mente, ita nec honestas materialis ipsius objecti pendet à meâ mente.

Confirmo: quia ipse Fogarinus num. 29. N. expressè concedit, quod actus possit esse certo malus, quin objectum sit certo malum: ergo certitudini formali non correspondet semper certitudo objectiva; adeoque omnia sua argumenta à se solvenda sunt. Immo, ergo etiam poterit actus esse certo bonus, quin objectum sit certo bonum; vel si actus non potest esse certo bonus, quin objectum sit certo bonum, neque actus poterit esse certo malus, quin objectum sit certo malum. Antecedens conceditur à Fogarino, & est de Fide; qui enim hodie putaret vetitum esse carnis esum, qui tamen non est vetitus, certus est, quod carnes edendo peccabit formaliter, nec tamen certus

N. 207.

tus est, quod esus, seu objectum sit certo malum. Consequentia probatur, tum quia non minus bonitas, quam malitia actus sumitur ab objecto; & non minus implicat, ut detur actus malus sine suis constitutivis, quam bonus sine suis; ergo si unum, è constitutivis bonitatis moralis actus est bonitas materialis objecti ejusdem actus, ut ait Fogarinus ex S. Thom. & Scoto; unum quoque è constitutivis moralis malitiæ actus erit malitia materialis objecti ejusdem actus. Tum quia etsi verum sit axioma Divi Dionysii, *Malum ex quolibet defectu, bonum ex integrâ causâ*; & quod minus requiratur, ut actus sit formaliter malus, quam ut sit formaliter bonus; hoc non probat, quod dari poterit actus moraliter malus sine malitiâ materiali objecti ejusdem actus, si dari non potest actus moraliter bonus sine bonitate materiali objecti ejusdem actus; etenim ut minus requiratur ad malitiam moralem actus, quam ad bonitatem moralem actus, satis est, ut aliquid aliud deficiat, non autem necessè est, ut deficiat malitia materialis in objecto ejusdem actus moraliter mali: ergo inconsequenter negatur, aut affirmatur unum sine alio. De cætero dicam, quod dari poterit actus formaliter moraliter malus sine omni prorsus libertate; quia minus requiritur ad actum formaliter moraliter malum, quam ad actum formaliter moraliter bonum. Tum quia omnes solutiones, quas nostris argumentis dat, quibus contendimus dari posse certitudinem de honestate formalis actus, quin detur certitudo de materiali honestate objecti ejusdem actus, probant, quod dari non poterit certitudo de formali malitia actus, quin detur certitudo de materiali malitiâ objecti ejusdem actus, ut patet consideranti, & applicanti easdem responsiones, quibus quis contendere possit repugnare certitudinem de formali malitiâ actus, non datâ certitudine de materiali malitiâ objecti ejusdem actus. Sicut autem hoc merito à Fogarino negatur; ita & à nobis merito negatur repugnare, ut detur certitudo de formali honestate actus, non datâ certitudine de materiali honestate objecti ejusdem actus.

Tom. III.

SECTIO V.

An sola non certitudo malitiæ, aut legis vetantis satis sit ad conscientie securitatem, & certitudinem honestatis actus?

§. I.

Status questionis, & ratio dubitandi.

SUMMARIUM.

Queritur, an pura non certitudo malitiæ satis sit, ut quis sit certus de non peccato formali? n. 208.

Caramuel sentit securitatem oriri à solâ non certitudine opinionis oppositæ, n. 209.

Exponitur ejus sententia, ejusque ratio, n. 210.

Possessio libertatis est juxta me titulus sufficiens deponendi conscientiam speculative, & practice dubiam, n. 211.

LAtè docui d. 18. sect. 4. quòd ut sine peccato formali, aut cum formali honestate operemur necessarium sit aliquod judicium certum, seu moralis saltem certitudo de non peccato formali, aut de formali honestate actus; hanc porrò certitudinè inesse cuique opinioni certò probabili practice docui d. 18. sect. 8. adeo ut quælibet opinio certò probabilis practice sit per se ipsam formaliter, & intransitive regula proxima, & immediata operationis. Tandem *disp. præsentis* docui, quomodo fronte conscientia speculative, aut practice dubia haberi possit certitudo de non peccato, aut de honestate formali operationis per nova superaddita principia. Modò discutiendum, an ipsa pura non certitudo malitiæ, aut legis vetantis actionem satis sit, ut quis sit certus de non peccato formali, aut de honestate actus; adeo ut per hoc precise, quòd malitia, aut lex vetans non sit certa, certus sim me operando non peccare?

Caramuel sæpissimè in suis *quatuor Theologicæ Mor. Fund. libris*, sed præcipuè lib. 4. 209. in *Dialecticæ de Non-Certitudine*, latissimè probat neque certitudinem, neque probabilitatem, neque equalem, aut minorem probabilitatem esse rationem formalem securitatis conscientie; adeo ut totam rationem formalem securitatis conscientie oriri dicat à solâ non certitudine opinionis oppositæ, ita ut eo ipso quòd opinio opposita non sit mihi certa, eo ipso mea sit mihi satis, ut tuto operer; & ex eo precise quia actio A, non est mihi certò vetita, sit mihi licita, ut dicitur n. 336.

Probat; quia ratio formalis est, quâ posita datur effectus formalis, & quâ sublata aufer-

Q